

Bydgoszcz, 30 stycznia 2020 r.

WOJEWODA KUJAWSKO-POMORSKI

WPS.IX.431.2.1.2020.RK/JDa

**Pani
Mariola Danielewska
Kierownik
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
Lubanie 28 A
87-732 Lubanie**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 186 pkt 3 i art. 197 b ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz.U. z 2019 r. poz. 1111, z późn. zm.) oraz § 4 i § 13 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz.U. poz.1477) w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej, Lubanie 28 A, 87-732 Lubanie (zwanym dalej GOPS lub Ośrodkiem) przeprowadzona została w dniach 9 i 10 stycznia 2020 r. kontrola prawidłowości.

Kontrola przeprowadzona została przez:

- R.K. – inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy, kierującego zespołem inspektorów,
- J.D. – inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy,

na podstawie Upoważnienia Nr 3/2020 z dnia 31 grudnia 2019 r.

w zakresie:

- realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- zgodności zatrudnienia asystentów rodziny z wymaganymi kwalifikacjami.

Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2018 r. do 8 stycznia 2020 r.

Opis ustalonego stanu faktycznego oraz jego ocena:

Kontrolę przeprowadzono w oparciu o rozmowę i wyjaśnienia p. Marioli Danielewskiej – Kierownika GOPS, asystenta rodziny oraz analizę dokumentacji.

Gmina została ustawowo zobowiązana do realizacji zadań z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 10 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (zwanej dalej ustawą), pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art. 190. W gminie Lubanie ww. zadanie realizuje GOPS.

GOPS działa obecnie na podstawie Statutu z dnia 27 kwietnia 2017 r. przyjętego Uchwałą Nr XXIII/138/17 Rady Gminy Lubanie. W dokumencie uwzględniono realizację zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Na podstawie statutu przyjętego Uchwałą Nr XI/74/12 z dnia 10 lutego 2012 r. Ośrodek realizował już zadania ustawowe.

Zadania Ośrodka ustalone zostały w Regulaminie Organizacyjnym, z dnia 1 kwietnia 2016 r., wprowadzonym Zarządzeniem Kierownika GOPS Nr 6/2016. Dokument zawiera wyodrębnione w strukturze Ośrodka stanowisko asystenta rodziny oraz wyszczególnione zadania przypisane ustawowo do ww. stanowiska. Zarządzeniem Nr 021.13.2017 wprowadzono zmiany w regulaminie uwzględniając ustawę o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Wójt Gminy Lubanie Upoważnieniem Nr 0052.3.2014, z dnia 13 czerwca 2014 r., upoważnił Kierownika GOPS p. Mariolę Danielewską do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny oraz wydawania w tych sprawach decyzji. Ponadto Kierownik GOPS posiadał Upoważnienie Nr 0052.17.2015 dotyczące ustanawiania rodzin wspierających, zawierania i rozwiązywania umów z ww. rodzinami.

W wyniku czynności kontrolnych stwierdzono również, że w strukturze jednostki kontrolowanej nie wyodrębniono zespołu do spraw asysty rodzinnej, co nie stanowi naruszenia przepisu art. 10 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny.

W zakresie realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ustalono, co następuje:

- odnośnie do zapisu art.176 pkt 1: *opracowanie i realizacja 3- letnich gminnych programów wspierania rodziny,*
- zgodnie z art.179 ust.1 wyżej cytowanej ustawy *w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.*

W okresie objętym kontrolą gmina opracowała 3-letnie Gminne Programy Wspierania Rodziny na lata:

- 2016-2018 przyjęty Uchwałą Nr XIV/77/16 Rady Gminy Lubanie z dnia 31 marca 2016 r.,
- 2019-2021 przyjęty Uchwałą Nr III/35/2019 Rady Gminy Lubanie z dnia 28 marca 2019 r.

Głównym celem bieżącego programu jest wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji, związanych z opieką, wychowaniem i skuteczną ochroną dzieci, jak również profilaktyka środowiska lokalnego w zakresie promowania społecznie pożądanego modelu rodziny.

W programie zawarto diagnozę środowiska lokalnego, która została opracowana na podstawie danych demograficznych, liczbowych, statystycznych oraz bogatej wiedzy i doświadczeniu pracowników Ośrodka. Powyższe dane posłużyły do sformułowania celów szczegółowych, a do nich działań, którym przypisano wskaźniki i realizatorów. Partnerzy programu angażują się w jego realizację na rzecz zapewnienia prawidłowo funkcjonującego systemu wsparcia rodziny.

W okresie objętym kontrolą Kierownik GOPS dopełniła obowiązku rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawiła potrzeby z tym związane. Sprawozdanie za rok 2018 zostało przekazane do Rady Gminy w Lubaniu w terminie określonym w ustawie.

W okresie objętym kontrolą GOPS zatrudniał jednego asystenta rodziny:

- p. XX – w ramach umowy o pracę, w okresie od 1 grudnia 2015 r. do chwili obecnej.

Asystent obejmował pomocą:

- w 2018 r. 14 rodzin, w tym brak przypadków rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,
- w 2019 r. 11 rodzin, w tym brak przypadków rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,
- w 2020 r. (do dnia kontroli) 10 rodzin, w tym brak przypadków rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,

przy zachowaniu zasady, iż asystent równocześnie nie pracował z więcej niż 15 rodzinami.

Na podstawie badanej dokumentacji ustalono, iż w okresie objętym kontrolą zatrudniony asystent rodziny posiadał wymagane kwalifikacje, zgodne z art. 12 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W aktach osobowych asystenta znajdowały się oświadczenia dotyczące spełniania wymagań wynikających z art. 12 pkt 2, 4 ww. ustawy, jednak z pominięciem pkt 3. W trakcie kontroli uzupełniono akta osobowe asystenta o brakujące oświadczenie.

W zakresie czynności asystenta uwzględniono zadania, wynikające z art. 15 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 2 i pkt 4 lit. b:

- *tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,*
- *finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.*

Gmina Lubanie tworzy możliwość podnoszenia kwalifikacji przez asystenta rodziny. W okresie objętym kontrolą, asystent podnosił swoje kwalifikacje poprzez szkolenia tematyczne. W budżecie Ośrodka zostały zaplanowane środki finansowe na szkolenia.

Praca asystenta nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca była prowadzona, co jest zgodne z art. 17 ust. 3 cyt. wyżej ustawy. Ponadto, stosownie do treści art. 17 ust. 4 ustawy, asystent rodziny nie prowadził postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę.

W okresie objętym kontrolą praca z rodzinami prowadzona była przez asystenta rodziny i pracowników socjalnych. Zgodnie z zapisami art. 11 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku, gdy Ośrodek Pomocy Społecznej powziął informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadzał w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej i wnioskował w nim o jej przydzielenie, a Kierownik przydzielał rodzinie asystenta.

Z rodziną podpisywano zgodę na współpracę z asystentem w oparciu o art. 8 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Dotychczas nie było przypadku odmowy przyznania rodzinie asystenta

Zbadano dokumentację wszystkich rodzin prowadzoną w okresie objętym kontrolą. Asystent dokumentował swoją pracę poprzez: kartę informacyjną dotyczącą rodziny, analizę

wstępną sytuacją rodziny, analizę sytuacji zdrowotnej wszystkich członków rodziny, okresową ocenę sytuacji rodziny, plan pracy, harmonogram działań na rzecz rodziny, harmonogram działań w rodzinie, notatki służbowe.

Analiza dokumentacji wskazuje, iż formularz planu pracy nie zawierał terminów realizacji działań oraz nie zawierał przewidywanych ich efektów, co jest niezgodne z zapisem art. 15 ust. 3 ww. ustawy. Ponadto plan pracy opracowywany jest wspólnie z dorosłymi członkami rodziny, a po upływie roku następuje jego aktualizacja.

Okresowe oceny sytuacji rodziny były sporządzane, nie rzadziej niż co pół roku, co jest zgodne z art. 15 ust.1 pkt 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W zakresie koordynacji poradnictwa opisanego w art. 8 ustawy *o wsparciu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”*.

Do chwili przeprowadzenia kontroli do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej nie wpłynął żaden wniosek wynikający z ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”.

W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust.1 pkt 16: *monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z asystentem*.

Asystent prowadzi monitoring funkcjonowania rodziny po zakończeniu z nią pracy. Monitoring odbywa się poprzez wizyty w środowisku z częstotliwością 1-2 razy w roku. Dokumentowany jest w formie notatki służbowej.

Decyzja o kontynuowaniu współpracy z rodziną lub jej zakończeniu odbywa się na podstawie sporządzanych przez asystenta okresowych ocen sytuacji rodziny, w porozumieniu z pracownikiem socjalnym i Kierownikiem Ośrodka. W okresie objętym kontrolą, zakończenie współpracy asystenta z rodziną nastąpiło z powodu zmiany miejsca zamieszkania podopiecznych.

W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 7: *prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy*.

Monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej prowadzony jest na bieżąco przez pracowników GOPS. Realizując powyższe zadanie Ośrodek reaguje na informacje otrzymane m.in. ze środowiska lokalnego, rodziny, szkoły, służby zdrowia, policji.

W zakresie prowadzonego *monitoringu dzieci ze środowisk, w których występuje przemoc oraz jakie służby były zaangażowane w prace na rzecz rodziny*.

W rodzinie objętej pomocą asystenta, w której wystąpiło zjawisko przemocy, zaangażowane były następujące służby: pracownik socjalny, członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego, przedstawiciele policji, służby zdrowia, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, pedagodzy, nauczyciele szkolni, pracownicy sądu. W przypadku zaobserwowania występowania przemocy, niezwłocznie podejmowano działania mające na celu ochronę zdrowia i życia dzieci, w tym wszczynano procedurę „Niebieskiej Karty”, objęto rodzinę pomocą psychologiczną i konsultacjami pedagogicznymi, skierowano sprawcę do Poradni Leczenia Uzależnień, prowadzono wzmożony monitoring sytuacji dziecka.

W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3 lit. c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.*

W okresie objętym kontrolą na terenie gminy Lubanie nie funkcjonowała placówka wsparcia dziennego w oparciu o ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W gminie działa świetlica, która zapewnia dzieciom alternatywne formy spędzania czasu wolnego. W szkole funkcjonują koła zainteresowań tj. Szkolne Koło Wolontariatu, Szkolne Koło PCK, Szkolne Koło Języka Niemieckiego. W ramach projektów sportowych prowadzone jest Szkolne Koło Sportowe, natomiast w ramach realizacji projektu „Umiem pływać” wyjazdy na basen. Ponadto, funkcjonuje Gminny Ośrodek Kultury i Gminna Biblioteka, które oferują naukę tańca ludowego i nowoczesnego, grę na różnych instrumentach (gitara, akordeon, pianino) oraz naukę języka angielskiego i matematyki.

Podczas wakacji i ferii organizowane są półkolonie, podczas których dzieci mogą skorzystać z wyjazdów do muzeum, kina, na basen itp. W grudniu 2019 r. Gminna Biblioteka zorganizowała konkurs „Selfie z książką”, natomiast Dom Kultury, co roku organizuje turniej Play Station.

W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 3 lit. b i pkt 4 lit. c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,*
- *finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust.2, ponoszonych przez rodziny wspierające.*

W okresie objętym kontrolą, na terenie gminy Lubanie nie funkcjonowały rodziny wspierające. W związku z tym nie ponoszono kosztów związanych z ich funkcjonowaniem. Pracownicy Ośrodka dokonują wszelkich starań w celu znalezienia rodzin wspierających, informując mieszkańców gminy o możliwości sprawowania powyższej funkcji.

W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3 lit. a: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,*

oraz

- *w zakresie realizacji zapisu art. 10 ust. 3: praca z rodziną jest prowadzona w szczególności w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, terapii i mediacji, usług dla rodzin z dziećmi, pomocy prawnej, organizowania dla rodzin spotkań.*

Gmina Lubanie zapewnia rodzinie przeżywającej trudności dostęp do bezpłatnego, specjalistycznego poradnictwa (socjalnego, prawnego, terapeutycznego, pedagogicznego, psychologicznego). Szczegółowych informacji w tym zakresie udzieliła Kierownik GOPS.

W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 5: *współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.*

Gmina współfinansowała koszty związane z utrzymaniem wychowanków przebywających w pieczy zastępczej:

- w 2018 r. - wydatkowano kwotę: 4 571,19 zł,
- w 2019 r. - wydatkowano kwotę: 6 101, 83 zł,
- w 2020 r. (do dnia kontroli) - wydatkowano kwotę: 0 zł.

W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust.1 pkt 2: *opracowanie planu pracy z rodziną we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, skoordynowanym z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej.*

W okresie objętym kontrolą, asystent rodziny nie współpracował z rodzinami, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej, z uwagi na brak takich rodzin.

W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 6: *sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art.187 ust.3.*

Gmina sporządza sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny oraz przekazuje je wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego. Sprawozdania przekazywane były w następujących terminach (dane ustalono z CAS):

- a) za I półrocze 2018 r. w dniu 30 lipca 2018 r.,
- b) za II półrocze 2018 r. w dniu 31 stycznia 2019 r.,
- c) za I półrocze 2019 r. w dniu 4 lipca 2019 r.

Powyższa analiza wskazuje, iż zachowano ustawowe terminy określone w § 3 ust.1 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej (Dz.U. z 2019 r. poz. 1195).

Na podstawie powyższych ustaleń skontrolowaną działalność ocenia się pozytywnie z uchybieniami¹

Stwierdzone uchybienie, odnoszące się do realizacji merytorycznych zadań w obszarze działalności GOPS określonych ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wynika z niedostatecznego stosowania przepisów prawa. Po zrealizowaniu poniżej podanego zalecenia, GOPS będzie wykonywać obowiązujące zadania w odpowiednim zakresie. Osobą odpowiedzialną za powstanie stwierdzonego uchybienia jest Kierownik GOPS p. Mariola Danielewska.

Działając w oparciu o art. 197 d ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wydano następujące zalecenie pokontrolne:

1. Zawierać w planach pracy terminy i efekty wykonywanych działań, zgodnie z art. 15 ust.3. Termin wykonania zalecenia - na bieżąco.

Kontrolę wpisano do książki kontroli pod nr **9/2020** w dniach 9, 10 stycznia 2020 r.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach. Jeden egzemplarz wystąpienia pokontrolnego przekazuje się kierownikowi kontrolowanej jednostki, za potwierdzeniem odbioru.

---

¹Dokonana ocena została oparta o następującą skalę ocen (na podstawie zarządzenia Nr 446/2016 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy z dnia 30.12.2016, w sprawie wprowadzenia Regulaminu kontroli): pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowością, pozytywna z nieprawidłowościami, negatywna (po przekroczeniu przyjętego progu istotności). Przez uchybienie należy rozumieć odstępstwo od stanu pożądanego o charakterze wyłącznie formalnym, nie powodujące następstw dla kontrolowanej działalności, zarówno w aspekcie finansowym, jak i wykonywania zadań.

Kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni, do powiadomienia Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych.

(podpis i pieczęć Wojewody)